

ש"ק, פ' שופטים, ב' אלול

לתפילת שחרית ה'י' אצל כ"ק אד"ש ס' אור התורה, במקום תניא. בתפלות לא נגנו שום ניגונים, גם לא "הוא אלקינו".

לתפלת מנחה לא עלה כ"ק אד"ש לקריאת התורה.

יום ב', ד' אלול

כתבתי מכתב לכ"ק אד"ש והכנסתי אותו בשעה 12:00 לערך.

יום ג', ה' אלול

בשעה 2:00 הודיעו לי שקבלתי מענה מכ"ק אד"ש על מכתבי. המענה יצא עוד אתמול בלילה. כ"ק אד"ש הגיע ל-770 בשעה 12:15 אחה"צ. בתפילת מנחה הסתכל כ"ק אד"ש עלי הרבה. בערב נכנס הרב בנימין גורודצקי לכ"ק אד"ש ויצא בשעה 9:45, ורק אז נכנס כ"ק אד"ש לתפילת ערבית. ליד העמוד התפלל הר"ב גורודצקי, שה' לו יארציט.

יום ד', ו' אלול

תיכף לאחר תפילת מנחה (בשעה 3.30) נכנס הר"ב גורודצקי לכ"ק אד"ש. לפנות ערב הגיע ר' בערל זלצמן עם אשתו.

יום ה', ז' אלול

כ"ק אד"ש נסע לה"אוהל". חזר בערך בשעה 8:25. תפילת ערבית בשעה 9:20. בערב, בשעת תפילת מנחה, הגיעו ר' נטע ברכה עם בתו חסי', וגם אחיו של ר' מענדל פוטרפס. כאשר כ"ק אד"ש נכנס למעריב, עמד אחיו של ר' מענדל מולו, חיך אליו כ"ק אד"ש תיכף כאשר ראהו ודיבר עמו משהו. הוא גר כאן וחזר מנסיעתו לאה"ק. כאשר יצא כ"ק אד"ש מתפילת ערבית עמדו ר' נטע עם חסי' בפרוזדור וכ"ק אד"ש חיך אליהם. כשנסע הביתה הם עמדו בחוץ אצל המכונת, ושאל כ"ק אד"ש: "דאס איז אייער טאכטער?" (ור' נטע ענה בחיוב), והמשיך ברוסית: «чтобы было в добрый час» [שיהי' בשעה טובה].

יום ו', ח' אלול

כ"ק אד"ש הגיע ל-770 בשעה 12:15 לערך. ר' נטע עם בתו עמדו בחוץ וכ"ק אד"ש חיך אליהם.

ש"ק, פ' כי-תצא, ט' אלול

קבלת שבת התפלל ליד העמוד ר' בערל זלצמן. לקריאת התורה בשחרית עלה לכהן ר' נטע ברכה. בשעה 5:00 התפללנו מנחה והלכנו – כשלשים בחורים ואברכים – בתהלוכה לברייטאן-ביטש, הליכה מהירה כשעתיים לכיוון אחד. התפזרנו בבתי כנסיות שבאזור. אני הלכתי לבית הכנסת יחד עם י"י בראד ועם מאיר שניאור. אחר-כך התאספנו בביתו של הרב שלום מ"מ סימפסון. הלכנו לחוף הים ושם דיברנו פעמיים אודות הענין של אלול. אחרי-זה חזרנו ברכבת ל-770 בשעה 11:00 בערב. מספרים שכ"ק אד"ש נכנס לתפילת מנחה בשעה 7:30 (במקום 7:15), הסתכל על השעון און א דרייגעטאן מיטן קאפ (בתנועה שכבר מאוחר). במוצש"ק קידש הלבנה.

תשורה משמחת נישואין - כ"א אלול תשע"ג

יום ב', י"א אלול

היום למדו בביהמ"ד למטה, כי למעלה עושים שיפוצים. תפילת ערבית התפלל כ"ק אד"ש בג"ע התחתון.

סדר חסידות ערב למדתי עם הת' י"י ארונוב.

יום ג', י"ב אלול

לאחר תפילת מנחה, בשעה 4:00 בערך, הלכתי ברחוב פרעזידנט ועברתי על-ידי הבית של כ"ק אד"ש, וברגע זו יצאה הרבנית מביתה, ישבה במכונית שלה ונסעה.

יום ד', י"ג אלול

בסדר השני של נגלה למדתי למעלה בביהמ"ד הגדול ד-770 (עושים שם תיקונים אבל עכ"ז לומדים שם). באמצע ניגש אלי ר' נטע ברכהן והתוועד איתי קצת. עורר אותי בין היתר ע"ז שכדאי לכתוב כל מה שרואים – שיהי' לי ציור חי מכל הנעשה ואפי' מההרגשים כו' (עכ"פ בקיצור, אבל באופן שאוכל לאחר זמן לזכור ולכתוב כל הענינים בפרטיות).

בשעת סדר חסידות ערב (כאשר הלך חברי י"צ אראנאו לר' דוד ראסקין, שקרא לו), ניגש אלי ר' שלמה זרחי והתחיל לדבר איתי ולהתוועד איתי, שאל אותי עם מי אני לומד ואיך ומה. גם סיפר לי כמה ענינים מעניינים על הבחורים הלומדים בפאריז ובמונטריאול, ובמעלתם (בכלל, ובלימוד), שהם נמצאים שם כשלוחים של כ"ק אד"ש ללמוד דוקא שם, ואין להם רשות לבא ללמוד כאן, אבל בשנה הבאה יבואו לכאן (הי' ע"ז איזה הוראה או רמז מכ"ק אד"ש, אבל בנוגע למונטרעאל לא היה איזה רמז). ודיבר איתי על המשך המאמרים דה'תש"ג (שאנו לומדים).

יום ה', י"ד אלול

כ"ק אד"ש נסע למקוה בשעה 12:45 וחזר בשעה 1:30. נסע לאוהל בשעה 3:30 וחזר בשעה 8:20-25. תפילת ערבית בשעה 9:30-35 ותיכף נסע הביתה – בפתאומיות. אצל הדלת עמד הת' אליעזר ניסילווטש. לפני תפילת מנחה הגיעו שתי קבוצות מפריז וביניהם הת' הירשל ביסק. בשעת תפילת מנחה הגיע הת' יחזקאל קליין.

ש"ק, פ' כי-תבא, ט"ז אלול

בתפלת מוסף לא שרו "הוא אלקינו". לא הי' שום סימן על התוועדות (כמדומני, שביום ו' אמר הרב חודקוב למשיח חודיידטוב שבשבת לא תהי' התוועדות). לפועל היתה התוועדות משעה 1:30 עד שעה 4:30. כשנעמד כ"ק אד"ש ללכת להתפלל תפילת מנחה התחיל לשיר התנועה הראשונה של הניגון "אימתי קאתי מר" ותיכף שרו כולם. לאחר תפילת מנחה לא שרו שום ניגון, ורק כשהלך כ"ק אד"ש הביתה שרו שוב את הניגון ששרו בסיום ההתוועדות – "אימתי קאתי מר". לא היתה חזרה מההתוועדות, כי לר' יואל כהן הי' כאב ראש.

יום א', י"ז אלול

תפילת מנחה התפללו בבית-הכנסת הגדול למטה בשעה 4:40 לערך, כי הגיעו ילדי הקעמפ "גן ישראל". הי' קהל גדול, אבל ילדי הקעמפ היו פחות יותר מכפי שהי' פעם שעברה, כשהגיעו ילדי הדיי-קעמפ. שרו "אשרי", "אמן", "איש"ר", "ברוך הוא וברוך שמו" – כמו בקעמפ. ליד העמוד התפלל נער קטן. עוד לפני

שגמרו "אשרי" הסתכל כ"ק אד"ש על הנערים. שרו "מודים", "עלינו", "אל תירא". אחר-כך דיבר אחד לנערים משהו באנגלית – אודות אלול, תורה ועבודה וכו'. כ"ק אד"ש עמד, הביט ושמע. אחר-כך התחילו לשיר "אבוא בגבורות" וכ"ק אד"ש יצא מבית הכנסת. השעה הייתה 5:10 בערך.

הנהלת הישיבה קראה לבחורים הרוסיים ואמרה להם, שימים אחדים לפני ר"ה ואחרי ר"ה מגיעים אורחים וביניהם ראשי ישיבות מכל העולם, והם יבחנו אותנו, ואנו צריכים ללמוד ולהראות דוגמא. הת' דובער יחזקאלביץ נה' חתן. אחרי תפילת ערבית הלכנו אצלו להתוועד.

יום ב', ח"י אלול

כ"ק אד"ש נסע למקוה בשעה 10:40 וחזר בשעה 11:45. נסע לאוהל בשעה 2:20 וחזר בשעה 8:12. תפילת מנחה הייתה בשעה 8:15 עד 8:25, ותפילת ערבית בשעה 9:10 עד 9:20.

ההתוועדות התחילה בשעה 9:30 ונגמרה בשעה 11:03. על ההתוועדות כבר הודיעו ביום, כנראה לפני ש"ק אד"ש נסע ל"אוהל", והודיעו שתתחיל בשעה 9:30. ה' מאמר ד"ה אני לדודי ודודי לי, ושלוש שיחות. אחר-כך צוה לנגן אבינו מלכנו ואחרי-זה אמר השמטה על המאמר הנ"ל. אחר-כך צוה לנגן "דעם שמחת-תורה" דיקן ניגון, ור' יואל כהן לא התחיל תיכף, ואחרי כמה רגעים התחיל משהו לנגן איזה שמחת-תורה-ניגון, וכ"ק אד"ש שתק, וכאשר גמרו לנגן אמר כ"ק אד"ש (בערך): "איך האב גימיינט דעם טאטנ'ס ניגון", ותיכף התחיל ר' יואל לנגן הניגון של ר' לוי"צ, וכ"ק אד"ש רמז ביד. התנועה הידועה נגנו בהתלהבות הכי גדולה הרבה פעמים. ובניגון זה יצא כ"ק אד"ש מבית הכנסת וגם נסע הביתה. וכל פעם האט ער געמאכט מיט דער האנט [=עודד בידן] להגברת השירה.

ראיתי איך מסדרים את השולחן של כ"ק אד"ש להתוועדות: המזונות, השעון "אומעגא", המיקרופון הגדול שעומד מימין (שהוא עבור חו"ל), והנמוך העומד משמאל (שהוא עבור פנים בית הכנסת). ר' מאיר הארליג ור' זלמן חאנין מניחים מיקרופונים תחת המפה על השולחן ממש אצל כ"ק אד"ש.

יום ג', י"ט אלול

הת' אברהם גולדברג נעשה חתן. וגם הת' בניציון גולדשמיד.

יום ה', כ"א אלול

כ"ק אד"ש לא הגיע בבוקר לקריאת התורה. אינני יודע הטעם. שמעתי שהוא הגיע בשעה 12:00 בערך, ואז קראו בג"ע התחתון. נסע למקוה בשעה 2:30 בערך וחזר בשעה 3:15. נסע לאוהל בשעה 4:35 וחזר בשעה 8:20. (הדה"נ מחר יה' בשעה 7:09). נכנס בסירטוק המשי (כנראה מפני זמן המאוחר). תפילת מנחה (עם תחנון) גמרו בשעה 8:35 בערך. לאחר תפילת מנחה קרא כ"ק אד"ש להרב חודקוב שיכנס אליו. תפילת ערבית בשעה 9:30. נסע הביתה בשעה 10:42 לערך. לעת ערב הגיעו קבוצות מאה"ק. הגיע הר' מ"מ גורליק, הת' מענדל אקסלרוד, ועוד.

ש"ק, פ' נצו"י, כ"ג אלול

בקבלת שבת, החל מהקדיש יתום שאחר "מזמור שיר ליום השבת", אמר כ"ק אד"ש את כל הקדשי-יתום. כל הקהל ממתין, וכשהוא מסיים – אומרים כל החיובים קדיש ביחד. כידוע שבימי כ"ג וכ"ה אלול אומר כ"ק אד"ש את הקדישים (ואינו ידוע הטעם). ה' קהל גדול.

בבוקר באמירת התהלים אמר כ"ק אד"ש קדיש יתום אחר כל ספר שבתהלים, אמנם ה"יה רצון" לא אמר, וגם בסיום (כך ראיתי). התוועדות בשעה 1:30 עד השעה 4:25. נתן את היין שלו לר' משה ירוסלבסקי,

תשורה משמחת נישואין - כ"א אלול תשע"ג

ונתן משקה עם הכוס שלו לר' משה דובינסקי. כש"ק אד"ש קם ללכת להתפלל תפילת מנחה, התחיל בעצמו לנגן הניגון של שמחת-תורה לאביו רלוי"צ, ותיכף התחילו כולם. בערב היתה חזרה.

בשעה 1:00 בלילה התחילו באמירת סליחות. כאשר יצא כ"ק אד"ש, התחילו כולם לרקוד עם הניגון "רחמנא דעני" (בכל שנה לאחר הסליחות הראשונות מתחיל כ"ק אד"ש לנגן את הניגון הנ"ל, והשנה לא התחיל).

יום א', כ"ד אלול

היום ה' תענית ציבור לביטול הגזירות. כ"ק אד"ש נכנס לקריאת התורה (צוה על-ידי המזכירות לסגור את דלת הבית הכנסת, חוץ מבעת שעלה לתורה), ונשאר שם עד סיום התפלה, כי בסיום התפלה אמרו תהלים במיוחד לביטול הגזירות.

יום ב', כ"ה אלול

בתפילת ערבית אמר כ"ק אד"ש את הקדישים.

סליחות ה' בשעה 7:00 (כחצי שעה בערך). בשעה שגמרו ה' מנין שחרית למעלה ואחזו לפני קריאת התורה, ונכנס כ"ק אד"ש. נשאר עד סיום התפלה ואמר כל הקדישים. אחר-כך נסע למקוה ול"אוהל" בשעה מוקדמת יותר. חזר בשעה מאוחרת. עוד לפני מנחה יצא הרב גרונר ואמר שהתוועדות לא תהי'. תפילת מעריב בשעה 9:30.

לאחר תפילת ערבית למד הר"ר מרדכי מענטליק (בבית-הכנסת למטה) את המכתב כללי של כ"ק אד"ש מח"י אלול. הר"ר דוד רסקין דיבר את הנקודות שמסרו מכ"ק אד"ש להבחורים. אחר-כך היתה אסיפה עם הר"ר אבא פליסקין אודות עבודת ההפצה עם היהודים שבאו מרוסי' [לא ברור באיזה יום בדיוק ה' מה שנכתב בקטע זה].

יום ג', כ"ו אלול

היום ה' שיעור נגלה מהרב מרדכי מענטליק.

היום בערב התכנסו נשי ובנות חב"ד לבית הכנסת ונכנס כ"ק אד"ש ואמר לפנייהם שיחה משעה 8:15. השיחה ארכה 15 דקות, עד 8:30. אחר-כך עמד ולא רצה לקבל ליחידות, ונגשה אשה ונתנה מעטפה, ואחר-כך עוד אשה, ונגש ר' לייבל גרונר, ואחר-כך ישב כ"ק אד"ש והתחיל לקבל על יחידות. גמר בשעה 12:15. תפילת ערבית גמרו בשעה 12:30. ואחר-כך נכנסו ר' לייבל גרונר, והרב חודקוב (הוא נשאר להרבה זמן – כ-15 דקות). כ"ק אד"ש נסע הביתה בשעה 1:00 בלילה, ולא ה' סליחות (כפי שחשבו קודם).

יום ד', כ"ז אלול

סליחות בשעה 7:00 כרגיל. בשעת תפילת ערבית הגיעה קבוצה מאה"ק – ה'חכמים' [רבני העדה הגרוזינית], ר' שלום בער פרידמן עם אביו ר' מרדכי אהרן ובנו יוסף, ועוד. כ"ק אד"ש כשיצא מתפילת ערבית הרכין כמה פעמים בראשו הק' לכבוד הבאים. נסע הביתה בשעה 12:00, ורק ר' בערל קסלמן חיכה עליו.

לויתי את ה'חכמים' לסלאווין, וכשחזרתי לדירה מצאתי שר' שלמה זרחי עם עוד 3 בחורים וגם הבחורים שלנו מתוועדים.

היום שוב חזרו ללמוד ב"חובבי תורה" (למדו רק השיעורים דנגלה).

יום ה', כ"ח אלול

סליחות בשעה 7:00 עד השעה 7:30-35. התפלל ליד העמוד ר' בערל זלצמן. הגיעו מטלביזי' לצלם. אחר-כך התחילו למעלה מנין לתפילת שחרית, וכאשר הגיעו לקריאת התורה נכנסו כולם לזאל, ונכנס כ"ק אד"ש. הי' קהל גדול. כ"ק אד"ש הביט עלי הרבה. גם פה היו מהטלביזי'. הרבה אנשים ברכו "הגומל", בתוכם ר' העניך רפופרט. קריאת התורה הי' בערך משעה 8:30 עד השעה 8:55. לאחר שכ"ק אד"ש נכנס לחדרו מסליחות נכנס אחריו ר' לייבל גרונר, ואחר-כך יצא ואמר שבערב בשעה 9:30 תהי' התועדות.

תפילת מנחה היתה בזמנה. ר' לייבל גרונר יצא מכ"ק אד"ש ואמר שתפילת מעריב תהי' בשעה 8:30 וההתועדות תהי' בשעה 9:00. (הגיע ר' ראובן סירוטה. באמצע ההתועדות הגיעו אברכים מאה"ק – משה דרוק, שמואל חיים פרנקל).

ההתועדות התחילה בשעה 9:00 ונגמרה בשעה 11:00. שתי שיחות (על הכנסת אורחים), מאמר ד"ה יו"ט של ר"ה שחל להיות בשבת. אחר-כך עוד שיחות. אחר שיחה א' צוה לנגן: "א ניגון", והתחיל ר' יואל כהן. בין השיחות שאחר המאמר צוה לנגן "א ניגון וואס מען האט געבראכט פון דארטן". לאחר איזה זמן שהי' שקט התחיל ר' בערל זלצמן לנגן "אי וו וואדיע". הרבה ניגונים שרו בהתלהבות גדולה, וכ"ק אד"ש רקד ביטבו על כסאו. עוד לא ראיתי באופן כזה. אחר-כך הי' ברכת המזון, ועוד שיחה קצרה. והתחיל בעצמו לנגן "כי בשמחה תצאו".

כ"ק אד"ש נסע הביתה ולוו אותו קהל גדול.

יום ו', כ"ט אלול, ערב ר"ה ה'תשל"ג

סליחות בשעה 7:05 עד השעה 8:05. אחר-כך נסע כ"ק אד"ש למקוה. הקהל עשו בינתיים התרת נדרים, כי אחרי התפלה לא יהי' הרבה זמן, וגם עשו הפרוזבול (מה שדיבר אתמול כ"ק אד"ש). כ"ק אד"ש הגיע לתפילת שחרית בשעה 9:40 בבית-הכנסת הגדול למטה, לבוש בטו"ת. התפללו במהירות גדולה. עד לאחר שמונה-עשרה ב-15 דקות. גמרו התפלה בשעה 10:10. כ"ק אד"ש מנשק את התפלן ש"י וש"ר בבת אחת. אחר התפלה התיישבו עשרה זקנים וכ"ק אד"ש עשה התרת נדרים וגם הפרוזבול, ובסיום בירך אותם: "איר זאלט דערלעבן איבעראיאר און פראווען שמיטה אין ארץ ישראל". לאחר התפלה קיבל פ"נ"ים הרבה פעמים עם הפסקות. אני מסרתי את הפ"נ לפני 12:00 בערך. כ"ק אד"ש נסע ל"אוהל" בשעה 12:00. אני נסעתי בשעה 12:45. הייתי שם ביחד עם כ"ק אד"ש. הוא קרא את הפ"נ'ים וקרע אותם – חלקם זרק לתוך התיק של נייר וחלקם זרק על האוהל. חזרתי במכונית של ר' בנימין קליין בשעה 2:15 לערך. כ"ק אד"ש חזר בשעה 6:30. הדה"נ בשעה 6:53. מנחה היתה כמדומני אחרי 7:00 בבית-הכנסת למעלה.

ש"ק ראש השנה, א' תשרי ה'תשל"ג

ליל ר"ה בא כ"ק אד"ש לתפילת מעריב, ישב על הכסא ואמר תהלים. אחר-כך נעמד והתחילו לנגן אבינו מלכינו, וניגנוהו ג' פעמים. אחר-כך התפללו תפילת ערבית. החזן הי' הרב מרדכי טעלישעווסקי. כל התפילה התפלל כ"ק אד"ש בעמידה. אני עמדתי בפנתו.

לתפילת שחרית הגעתי ל-770 בשעה 8:25. הי' קהל קטן, אפי' מהבחורים, כי היום אין תקיעות. לתפילה עמדתי בפנתו עד כורעים. בתחילה, לפני התפ' ניגנו אבינו מלכינו. עד "שוכן עד" הי' הש"ץ הרב ליס. הוא התפלל במתינות גדולה. כ"ק אד"ש התפלל עד "ברוך שאמר", ואחר-כך אמר תהלים, ואחר-כך שוב חזר לתפילה. כל הזמן עמד כ"ק אד"ש, עד לאחר שמונה-עשרה. הג' פסיעת עשה כמדומני אחר שסיים ברכת "גאל ישראל". בסיום השמונה-עשרה חזר למקומו בג' הפסיעות אחרי "למען שמו באהבה", וישב עד "לקל עורך דין", ואמר הכל בישיבה, אפי' בזמן שהארון הי' פתוח, ורק בהזכרות ה' בברכות